TAHTA

9. Sınıf · Tarih

DERS ÖZETİ · ESKİ ÇAĞ MEDENİYETLERİ

Eski Çağ Medeniyetlerinde Hukuk

Hukuk, **töreden yazılı kanuna** doğru gelişti. Amaç her medeniyette aynıydı: **toplumsal düzeni korumak**.

1 Töre ve Kanun

- Töre: yazısız, gelenekle aktarılan kurallar
- Kanun: otoritenin yazdığı zorunlu kural
- Yazılı kural herkes için aynı metindir
- Kısaca: "Töreden Taşa"

2 Mezopotamya

- Sümer (Lagaş): Urukagina düzenlemeleri
- Urukagina halka baskıyı azaltmaya çalıştı
- Babil: Hammurabi Kanunları, taş stel
- Hammurabi: kısas, sınıfa göre ceza

3 Anadolu ve Mısır

- Hitit Kanunları kil tabletlere yazıldı
- Hititlerde ceza çoğunlukla tazminattır
- Hititlerde ölüm cezası daha sınırlıdır
- Mısır: firavunun sözü kanun, temel dindir

4 Atina ve Roma

- Drakon: çok sert cezalar
- Solon: borç köleliğini kaldırdı
- Roma: 12 Levha, pleb-patrici mücadelesi
- 12 Levha herkese açık sergilendi

5 Hukuk ve Düzen

- Anlaşmazlığı güce değil kurala göre çözer
- Mülkiyet, ticaret ve aileyi korur
- Eşitsizliği de kurala bağlayabilir
- Türklerde töre hükümdarı da bağlar

Eski Çağ Hukuk Sistemleri Karşılaştırması

Medeniyet	Kanun	Kaynağı	Öne Çıkan İlke
Sümer	Urukagina	Yönetici	Halka baskıyı azaltma
Babil	Hammurabi	Kral	Kısas, sınıfa göre ceza
Hitit	Hitit Kanunları	Kral	Tazminat, ılımlı ceza
Atina	Drakon, Solon	Yasa koyucu	Sertlik, sonra reform
Roma	12 Levha	Halkın mücadelesi	Kanun herkese açık

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Eski Çağ Medeniyetlerinde Hukuk: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ORTAK ÖZELLİK

Hangisi eski çağ hukuk sistemlerinin ortak özelliği değildir? (Düzen amacı, yazılı hâle gelme, aynı ceza anlayışı, inançtan etkilenme)

1. Düzeni korumak hepsinin amacıdır.
2. Yazıya geçiş birçok medeniyette görülür.
3. Hammurabi kısas, Hititler tazminat uygular.

Cevap: Aynı ceza anlayışı ortak değildir.

ÖRNEK 2 EŞLEŞTİRME

Borç köleliğini kaldıran kişi kimdir, tazminat ağırlıklı ceza hangi medeniyete aittir?

1. Borç köleliği reformu Atina'da yapıldı.
2. Reformu yapan Drakon değil Solon'dur.
3. Tazminat Hitit Kanunları'nın özelliğidir.

Cevap: Solon; Hititler.

ÖRNEK 3 TÖRE Mİ, KANUN MU?

"Yazılı değildir, büyüklerden öğrenilir, hükümdar da uyar." Bu kural türü nedir?

1. Yazılı olmaması kanunu dışarıda bırakır.
2. Gelenekle aktarılan kural töredir.
3. Hükümdarı bağlaması Türk töresini hatırlatır.

Cevap: Töre.

ÖRNEK 4 METİNDEN ÇIKARIM

Halk, kanunların yazılıp sergilenmesi için soylularla mücadele etti. Bu hangi kanundur?

1. Halk-soylu çatışması pleb-patrici ayrımıdır.
2. Bu ayrım Roma'ya aittir.
3. Mücadelenin sonucu 12 Levha Kanunları'dır.

Cevap: 12 Levha Kanunları.

ÖRNEK 5 SORGULAMA

Hammurabi Kanunları yazılı olduğu hâlde neden herkese eşit değildi?

1. Ceza, kişinin sınıfına göre değişirdi.
2. Yani kanun eşitsizliği kurala bağladı.
3. Yazılı olmak, eşit olmak demek değildir.

Cevap: Ceza toplumsal sınıfa göre değişirdi.

TAHTA

9. Sınıf · Tarih

MİNİ TEST

Eski Çağ Medeniyetlerinde Hukuk: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad: Tarih: Doğru / Yanlış:

1. **"Göze göz, dişe diş" ilkesi hangi kanunla özdeşleşmiştir?**

A) Hammurabi Kanunları **B)** Hitit Kanunları
C) Solon Kanunları **D)** 12 Levha Kanunları

2. **Cezaların çoğunlukla tazminatla karşılandığı kanunlar hangisidir?**

A) Drakon Kanunları **B)** Hitit Kanunları
C) Hammurabi Kanunları **D)** Urukagina Kanunları

3. **Pleb ile patrici mücadelesi sonucunda hangi kanunlar yazıldı?**

A) Urukagina Kanunları **B)** Drakon Kanunları
C) 12 Levha Kanunları **D)** Hitit Kanunları

4. **Hangisi töreye ait bir özelliktir?**

A) Taş stele kazınır
B) Bir meclis tarafından yazılır
C) Kral tarafından tablete yazdırılır
D) Gelenekle nesilden nesile aktarılır

5. **Kanunu töreden farklı kılan özellik hangisidir?**

A) Yazılı olması ve bir otoritece belirlenmesi
B) Toplumsal düzeni amaçlaması
C) Toplumca uyulması
D) İnançlardan etkilenmesi

6. **Atina'da borç köleliğini kaldıran kişi kimdir?**

A) Drakon **B)** Solon
C) Hammurabi **D)** Urukagina

7. **Eski yönetimi eleştirip halka baskıyı azaltmaya çalışan Sümer yöneticisi kimdir?**

A) Solon **B)** Hammurabi
C) Urukagina **D)** Drakon

8. **Hammurabi Kanunları'nda cezalar neye göre değişirdi?**

A) Kişinin yaşına **B)** Suçun işlendiği şehre
C) Mevsime **D)** Kişinin toplumsal sınıfına

9. **Kanunun herkese açık sergilenmesi en çok neyi sağlar?**

A) Halkın haklarını öğrenmesini
B) Cezaların artmasını
C) Töre kurallarının yok olmasını
D) Ticaretin durmasını

10. **Mısır'da hukukun temel dayanağı hangisidir?**

A) Halk meclisi **B)** Firavunun kutsal otoritesi
C) Pleb-patrici anlaşması **D)** Tazminat ilkesi

Cevap anahtarı

1. A · Kısas, Babil'deki Hammurabi Kanunları'nın ilkesidir.
2. B · Hititlerde zarar para ya da malla ödenirdi.
3. C · Roma'da halk, kanunların yazılmasını sağladı.
4. D · Töre yazısızdır, gelenekle yaşar.
5. A · Kanun yazılıdır; diğer şıklar töre için de geçerlidir.
6. B · Solon yoksul halkın yükünü hafifletti.
7. C · Urukagina, Sümer şehri Lagaş'ın yöneticisiydi.
8. D · Aynı suçun cezası sınıfa göre farklıydı.
9. A · Açık kanun keyfî kararlara itirazı kolaylaştırır.
10. B · Firavun tanrı-kral sayılır, sözü kanundu.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:
tahtaapp.com/blog/dersler/9-sinif-tarih-eski-cag-medeniyetlerinde-hukuk-konu-anlatimi